

Meglátott emberek. Vetro Artur grafikája

Oameni văzuți. Grafica lui Artur Vetro

Kolozsvár | Cluj | 2009

azonban az egy alakot ábrázoló akt — vagy fejtanulmányokat is kompozícióként értékeljük. Ezek ugyanis nemcsak odavetett rajzok, amelyekkel egy-egy későbbi szoborhoz kereste a megfelelő nézeteket, hanem az oldalba igényesen elhelyezett, önállóan érvényesülő alakos grafikai lapok. A formateremtő vonal Vetro felfogásában lényegretörő és összefoglaló. Nem merev vagy kínzottan expresszív, nem absztrahálóan mértani, hanem klasszicizáló, mértéktartó, a humánus értékek őrzője; bizonyos távolságra helyezkedik el az egyéni vonások esetlegességétől, a szimbólumok általánosságától és a mértani absztrakció szenvtelenségétől.

Művészi pályájáról

Tanulmányait Temesváron kezdte 1938-ban, a Kolozsvárról a Bánságba költözött Szépművészeti Iskolában. A Párizst járt, Brâncuși műtermében is megforduló Romul Ladea volt a tanára, valamint az ugyancsak modern felfogású Catul Bogdan és Podlipny Gyula. 1940–1945 között a budapesti Képzőművészeti Főiskolán szobrászatot tanul, Sidló Ferenc osztályában. Ebben az időszakban minden valószínűség szerint azonban leginkább Medgyessy szobrászata vonzotta, és megragadta Szőnyi István grafikája is. Budapesten az ostromot is megélte.

Visszaemlékezéseiben főleg az emberi kapcsolatokról írt, az orosz katonákkal, zsidókkal, nyilasokkal való kontaktusokat elevenítette fel. Beszámolt az orosz katonák emberségességéről: *„Úgy látszik, hogy a halál árnyékában az emberség – de az embertelenség is – jobban kifejeződik.”* (Emlékezés-töredékek. 1941–1944, Budapesten; kiadatlan)

A két világháború közötti budapesti főiskola közegéből nőtt ki, és annak értékeit fejlesztette tovább a romániai szocialista realista művészetben is. Barátságai egyaránt kötötték itteni magyar és román művészekhez, a magyarországiak közül az élvonalbeli Barcsayval, Párizsban Etienne Hajdúval és Ion Vladdal tartott kapcsolatot.

A kozmopolita Temesvárról származott, és feleségével együtt, Vetro Máriával, a nyitottság jegyében alakították ki baráti társaságukat. 1949-ben, Kolozsváron megtelepedve sem zárkóztak be az itteni magyar közösségbe, lakásukban számos művész és zeneszerző megfordult. A Művészeti Intézet tanára lesz, majd 1959-től az Intézet dékánja.

Elvből nem rendezett egy egyéni kiállítást sem. Elsősorban számos köztéri szobra és a nagy tárlatokon bemutatott egy-egy műve alapján ismerhette őt a szélesebb közönség. Az első gyűjteményes tárlatát későn, 1988-ban rendezi meg, fiával, az ugyancsak szobrász Vetró Andrással együtt, a kézdivásárhelyi Városi Múzeumban. Csupán az 1995-ben, a Kolozsvári Művészeti Múzeumban megrendezett gyűjteményes

Vetro. Nu este rigid sau exagerat în expresivitate, nici abstract în direcție geometrică, ci echilibrat, clasic, păstrător al valorilor umane. Linia aceasta se află la o anumită distanță față de accidentul trăsăturilor individuale și de caracterul vag al simbolurilor sau de răceala abstracțiunii geometrice.

Despre cariera artistică a lui Vetro

Artur Vetro și-a început studiile la Timișoara, în 1939, la Școala de Arte Frumoase mutată din Cluj în capitala Banatului. I-a fost profesor Romul Ladea, sculptor cu studii la Paris, care a trecut și prin atelierul lui Brâncuși. De asemenea i-au fost profesori Catul Bogdan și Iulius Podlipny, artiști și pedagogi de factură modernă. Între 1940-1945 studiază sculptura la Budapesta, în clasa lui Ferenc Sidló. În această perioadă este probabil cel mai mult atras de sculptura lui Ferenc Medgyessy și de grafica lui István Szőnyi.

A fost prins în asediul Budapestei. În notele sale de jurnal relatează despre relațiile umane, despre soldații ruși, evrei, despre fasciștii maghiari. A relatat umanitatea unor soldați ruși: „Aparent, în umbra morții și umanitatea – și lipsa ei – se exprimă mai bine” (Fragmente de memorii. 1941-1944, Budapesta; nepublicate).

Arta sa este tributară mediului școlii interbelice de la Budapesta și a dezvoltat valorile acesteia și în contextul socialismului realist din România. Pe Vetro îl legau relații de prietenie atât cu artiști maghiari cât și cu români. Dintre cei din Ungaria ținea legătura cu excepționalul artist Barcsay, dintre cei din Paris cu Etienne Hajdu și Ion Vlad. Artur Vetro provenea din mediul cosmopolit al Timișoarei, împreună cu soția sa, Măria, cu care a creat un cerc de prieteni în spiritul acestei deschideri. În 1949, mutându-se la Cluj, nu se încheie în comunitatea maghiară din acest oraș. Casa celor doi soți a fost frecventată de mulți artiști și muzicieni. Vetro devine profesor al Institutului de Artă Maghiar, transformat în Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”, urmând ca din 1959 să dețină postul de decan în cadrul acestei instituții.

Artistul era un adversar al expozițiilor individuale. Din această cauză a fost cunoscut în primul rând datorită monumentelor publice și lucrărilor prezentate în expozițiile regionale și de stat. Prima retrospectivă a realizat-o târziu, în 1988, împreună cu fiul său, sculptorul András Vetro, la Muzeul din Târgu Secuiesc. Abia retrospectiva din 1995, realizată la Muzeul de Artă din Cluj, a prezentat acea latură importantă a creației sale care este grafica.

Anii '50-`60 pot fi considerați perioada de vârf a carierei sale. În această perioadă realizează majoritatea gravurilor și se ocupă în mod intens de critica și teoria artei. În studiile publicate în revistele Utunk și Korunk a abordat sistematic problemele artei, principiile și valorile acesteia. Vetro a privit evoluția artei din secolul 20 din perspectivă hegeliană. A studiat relația artei cu societatea și tehnica. A statuat necesitatea unui limbaj convențional în artele plastice.

kiállítás mutatta be őt igazából mint grafikust is. Művészpályája csúcsának az ötvenes és hatvanas éveket tekinthetjük. Ekkor készül grafikái legnagyobb része is, és szintén ebben az időszakban intenzíven foglalkozik a művészetkritika és művészetelmélet problémáival. Az *Utunk*ban, *Korunk*ban megjelent írásaiban rendszerességgel foglalkozott a művészet kérdéseivel, általános elveivel és értékeivel. Hegeli szemszögből figyelte meg a 20. századi művészet jelenségeit; kutatta a művészet kapcsolatát a társadalommal és technikával; elemezte a konvencionális nyelvezet szükségességét a képzőművészetben.

Művészetét és művészeti írásait egyaránt az emberi kommunikáció és az értékteremtés szükségessége határozta meg. A kettő közötti szoros összefüggést feltételezte, és azt vallotta, hogy a jó művészetnek érthetőnek kell lennie.

Az elitista avantgárddal szemben mindig a közönséget kereső humánus beállítottságú művészet képviselője volt. Művészete bekapcsolódik a modern művészetnek abba a vonulatába, amely nem a formai-nyelvi újítást tűzte ki fő célul, hanem az emberi tartalmaknak új, friss kifejezését kereste. Ebben az értelemben mindig hivatkozott az avantgárd művészetnek olyan képviselőire is, mint Kandinszkij vagy Klee, de művészete elsősorban a Maillol-ra jellemző kiegyensúlyozottság irányába fejlődött és szem előtt tartotta Moore modern figurativitásának a lehetőségeit is.

A művészettörténeti kontextus úgy is értelmezhető, hogy a marginális művészeti közösségekben, mint amilyen a romániai, ezen belül az erdélyi magyar művészet is, a szélsőséges újítás sohasem talált otthonra. A stabil, kiegyensúlyozott értékeket itt sokkal inkább vállalták, mint a forradalmi, mindennel gyökeresen szakító újításokat. Amellett, hogy egy értő közönség problémája mindig létezett, feltételezhetjük, hogy a diktatúrák intellektuális és művészeti „forradalmaitól” elfáradt közönség és művészközösség harmóniára vágyott, meghittsége. Mindkét problémára a mérsékelt modernizmus tudott megoldást nyújtani. A tágabb közönségtől való függés napi rendszerességgel vetette fel az elidegenedés problémáját is. Ezt elkerülendő, Vetro Artur művészete és művészeti írásai is egységes programot alkotnak. A közérthető(bb) nyelvezet használata mellett tudatában volt annak, hogy szükséges a közönség fejlesztése, és ebben az értelemben elengedhetetlen a művészeti ismeretek terjesztése. Szőnyi István grafikáihoz állnak közel negyvenes évekbeli munkái, a melankolikus, szubjektív, fény-árnyékos portrék. Azonban ez a hangulat elmúlik, és sokkal konzolidáltabb, konkrétabb, jelszerűbb ábrázolást eredményez. Az ilyenszerű figuratív – de erősen konstruált kompozíciók dacos expresszivitást őriznek. Ez a magyar művészetben is fellelhető a két világháború közötti időszakban, elsősorban Czóbel Béla,

Arta sa și scrierile sale artistice au fost deopotrivă determinate de necesitatea comunicării umane și creării de valori umane. A prezumat legătura strânsă dintre cele două, considerând că arta bună trebuie să fie inteligibilă. În opoziție cu avangarda elitistă, Vetro a fost întotdeauna reprezentantul artei umaniste care caută relația cu publicul. Arta sa se integrează acelui filon al artei moderne care nu și-a propus ca scop primordial inovația limbajului artistic, ci și-a propus găsirea de noi expresii conținuturilor umane. În acest sens Vetro îi cita des pe avangardiștii Kandinski sau Klee, dar arta sa a urmat în primul rând direcția echilibrată al lui Maillol, iar artistul a rămas atent la valențele artei figurative moderne a lui Henry Moore.

Contextul istoric și artistic în care s-a format arta lui Vetro poate fi interpretat și în sensul că în comunitățile artistice marginale, precum cea românească, și în cadrul acesteia cea maghiară, inovațiile extreme nu au avut o primire bună. Valorile stabile și echilibrate au fost mai bine apreciate aici decât noutatea revoluționară, care se rupe radical de tradiție. Pe lângă faptul că aici problema publicului avizat a rămas o problemă reală, putem presupune că publicul și artiștii oboșiți de „revoluțiile” intelectual-artistice ale dictaturilor cereau armonie și intimitate. Ambele probleme au găsit un răspuns adecvat în modernismul temperat. Dependența de publicul mai larg punea zilnic problema instrăinării. Pentru a evita acest aspect, arta și scrierile lui Artur Vetro formează un întreg organic. Pe lângă întrebuintarea unui limbaj mai accesibil, artistul era conștient de necesitatea de a oferi cunoștințe publicului, de a-l educa.

Gravurile sale din anii patruzeci sunt apropiate de grafica lui István Szőnyi, mai ales portretele melancolice și subiective tratate cu efecte fine de chiaroscuro. Această atmosferă dispare repede din lucrările sale, ajungându-se la o reprezentare mai concretă, mai consolidată, în care semnul grafic devine pregnant. Aceste lucrări figurative, dar puternic construite, au o expresivitate izbitoare, pe care o putem regăsi în arta maghiară interbelică mai ales în lucrările lui Béla Czóbel, Jenő Barcsay sau István Dési Huber. Barcsay era bun prieten al artistului. El a dezvoltat această tendință figurativă spre un constructivism marcant. Un alt prieten al lui Vetro, Etienne Hajdu, a transformat arabescul într-un limbaj extrem de autentic, expresie a abstracției organice. Dacă facem comparația între foile grafice ale lui Vetro și cele ale prietenilor sau contemporanilor săi putem remarca faptul că grafica lui Imre Nagy este dominată de dinamism, de un grafism exacerbat. Gyula László a întrebuintat desenul de factură intelectuală, dintr-o singură linie. La Barcsay întâlnim conturul gros, constructiv. Vetro s-a apropiat de acest tip de abordare, care îl înrudește și cu Dési Huber. În alte lucrări, relația cu desenele lui Medgyessy este evidentă. În acestea se văd figuri visătoare, care se abandonează în odihnă, reprezentând obiectul meditației artistului.

Barcsay Jenő vagy Dési Huber István munkáiban. Barcsay Jenő a művésznek jó barátja is volt. Ő ezt a konstruált, figuratív vonulatot aztán teljesen a konstrukció irányába fejlesztette tovább. Etienne Hajdu pedig, ugyancsak a szobrász barátja, az arabeszket organikus absztrakciója megteremtésében alkalmazza. Ha barátaival, kortársaival hasonlítjuk össze, elmondhatjuk: Nagy Imrénél minden mozgás, rengeteg vonalkázással. László Gyulánál az intellektuális egyvonalú rajz dominál, Barcsaynál a vastag, konstruáló kontúr. Ehhez áll Vetro közelebb, valamint egyes rajzaiban Dési Huberhez. Más, lazább, vázlatzerű tanulmányában a szobrászok rajzaival, így Medgyessyvel áll kapcsolatban. Egyes aktjain, torzóin jól érezhető Medgyessy hatása. Ezeken ugyancsak magukfelelt alakok láthatók, akik átengedik magukat a pihenés, az ellazulás élményének, a rajzoló meditációjának tárgyaként.

A válogatásról

Jelen katalógus elsősorban a család tulajdonában lévő grafikákat tartalmazza, nem célunk Vetro Artur grafikaművészetét egészében bemutatni. Számos világháború előtti rajz elpusztult vagy nagyon rossz állapotban maradt fenn (így egy igényes, nagyméretű, töredékesen megőrzött pasztellt ismerünk, amelyen árkádiai kontextusban látható három női akt – modern értelmezésű gráciák). Budapestről visszatérve, 1945-től Vetro Arturt Temesváron találjuk. Az ekkori anyagi viszonyok között többre nem telett, csomagolópapírra rajzolt. Ebből a periódusból megmaradt néhány munka, amellyel ekkori művészetét jellemezhetjük. Nemcsak aktokat, hanem portrékat és egész alakos karaktereket is megrajzol ekkor, a tájképpel is foglalkozik (Zsögödön – Nagy Imrével, Nagybányán – a nyári gyakorlatok idején). A negyvenes években a témák szélesebb skáláját próbálta ki, különféle kezelésmódban. Önarcképe nagyon pontosan kidolgozott, míg egyes karakterrajzban határozottan az expresszionista grafikához közeledik. Ebben az időszakban találkozunk parasztportrékkal is, ezeket, akárcsak a tájképeket, később elhagyja témái közül.

A grafikai anyagból csupán a fej- és aktábrázolásokat közöljük itt, ugyanis ezeket tekintjük önálló kompozícióknak (még akkor is, ha sok esetben a szobrász csupán vázlatnak, tanulmánynak tartotta őket). Emellett bemutatjuk a pasztellek kisszámú, de markáns sorozatát, amely Vetro Arturt mint önálló grafikust mutatja be. A pasztellek esetében a szobrászattól való függőség gyanúja nem merül fel, így árulkodnak a művésznek is az ambíciójáról, hogy ne csak szobrászként, de univerzálisabban, festőként is bemutatkozzon. Ezt a szándékát nem támasztják alá kiállítások, de annál inkább írásai. Ezekben hivatkozik

Despre selecție

Catalogul nostru cuprinde în primul rând lucrări din colecția familiei și nu ne propunem o abordare integrală a artei grafice.

Multe gravuri realizate în timpul războiului sau în anii imediat următori s-a distrus sau se află într-o stare de conservare foarte precară. (Astfel, cunoaștem un pastel de dimensiuni mari, exigent realizat, în care se văd trei nuduri – grații moderne – într-un context arcahic.) Reintors de la Budapesta, în 1945, îl întâlñim pe Artur Vetro la Timișoara. În condițiile materiale precare de după război, el desena pe hârtie de împachetat. Din această perioadă s-au păstrat câteva lucrări prin care putem caracteriza creația sa. Era preocupat nu numai de nuduri, ci și de genul portretului și peisajului (desena peisaje la Jigodin, împreună cu Imre Nagy, și la Baia Mare, în timpul practicii de vară). În anii patruzeci a parcurs o scală mai largă a genurilor și a abordărilor. Autoportretele sale sunt realizate cu mare precizie realistă, în timp ce anumite portrete de caracter urmăresc linia grafică expresionistă. În aceste lucrări a realizat și portrete de țărani, temă pe care nu o mai regăsim în opera sa mai târzie.

Din materialul grafic am selectat și publicăm numai reprezentările de chipuri și nuduri, deoarece pe acestea le considerăm compoziții autonome (chiar dacă sculptorul le-a privit pe multe dintre ele ca simple schițe). De asemenea, prezentăm seria restrânsă de pasteluri, care ni-l arată pe Vetro ca grafician original. Aceste lucrări nu pot fi suspectate ca dependente de sculptură, dimpotrivă, ele trădează ambiția artistului de a se prezenta nu numai ca sculptor, ci mai universal, ca pictor. Această intenție a sa poate fi urmărită de altfel în scrierile sale unde, făcând referire la exemplul lui Leonardo și Goethe, și el își propunea să fie „diletant” în sensul opus artistului specialist – cel care depășește limitările genurilor artei.

Scopul acestui catalog și al acestei expoziții este de a prezenta caracterul polivalent al artei lui Artur Vetro. Motivul pentru care în selecție nu figurează peisajele și portretele sau desenele evidente de sculptor este convingerea noastră că Vetro (și în sculptura sa – excluzând portretizările unor mari personalități istorice) și-a propus prin reprezentarea trăsăturilor fizice generale ale omului (chipul, corpul) surprinderea valorilor umane esențiale. În majoritatea gravurilor sale apare doar o figură, punând accentul pe trăsăturile perene ale individului.

Ființe umane văzute

Artistul a rămas mereu fidel artei figurative și acelei concepții romantice conform căreia procesul de creație este rezultatul relației artist-model. Verbul „a vedea” (a observa) arată cu precizie semantică relația dintre artist și model: artistul observă și vede modelul, deci îl descoperă și înțelege valorile umane exprimate de acesta. Relația directă explică de asemenea că artistul se confruntă de obicei doar cu o

Goethe és Leonardo példájára, akikhez hasonlóan ő is „dilettáns” kíván lenni, tehát nem szakosodott művész, hanem a művészeti ágazatoktól függetlenül, művészetben magát kifejező egyén. Jelen katalógus és kiállítás célja Vetro Artur művészetének többsíkúságát alátámasztani. Az indok, amiért válogatásunkban nem szerepelnek a tájképek, a portrék és a kimondottan szobrászrajzként értelmezhető munkák: Vetro Artur (szobrászatában is – eltekintve a köztéri szobroktól, amelyek történelmi személyiségeket ábrázolnak) az általános (arc, alak) fizikai vonások ábrázolása által törekedett a lényeges emberi értékek megjelenítésére. Grafikai lapjain legtöbbször csak egy fej, egy alak szerepel, az egyén maradandó vonásaira fektetve a hangsúlyt.

Meglátott emberi lények

A művész mindig hűséges maradt a figuratív művészethez és ahhoz a romantikus szemlélethez, mely szerint az alkotás folyamata alkotó és modell viszonyulásából jön létre. A „meglátás” igéje jelöli megfelelően a művész és modell kapcsolatát: a művész meglátja, tehát felfedezi és megérti az emberi lényben az embert. A direkt kapcsolat magyarázza azt is, hogy csak egy alakkal szembesül, ennek következménye, hogy megjeleníti a „meglátottat”. Ez az értelmezés hasonlít Klee híres kijelentésére, miszerint „A művész láthatóvá teszi a láthatatlant”, azzal a kiegészítéssel, hogy Vetro művészetében a láthatatlan az emberi érték, amelyet felszínre kell hozni. Ebből adódik az, hogy Vetro sohasem fetiszálta az alkotás folyamatát, hanem a viszony, viszonyulás elsőbbségét emelte ki. Mi több, számára a viszonyulás lehetővé tette, hogy érthető nyelvezetet és művészetet alkosson meg, ezáltal elkerülve a 20. századi művészet elidegenítő hatását.

A szobrászatról írta: *„A szobrász, akár tudatában van, akár nem, valahol mélyen monista filozófus. Tudja azt, hogy ami az emberi lélek mélyén szunnyad, az kivetül a testre, az arcra. A műtörténet szobor-portré galériája a sumér ember szobrától máig – az arc és alaktan, a karakterológia, a jellemtan és lélekelemzés gazdag anyaga. És még, amikor istenek vagy istennők alakját ábrázolta a szobrán, reális élményeire, az életből ismert meglátott emberi lények szolgáltak modelljéül. [...] Ami a valóság pontos ábrázolását illeti, azt könnyűszerrel megoldja egy ügyes gipsz-öntő mester. Akármilyen természetben előforduló formáról – egészen pontos negatív formát önthet, akár élő modellről is. A jó szobor-portré sokszor mélyebb jellemrajz, mint a lélektani analízis. A szobor nemcsak a felszín, a külső ábrázolása, de az ábrázolt belső élete is benne van. Ehhez az egész igazsághoz tartoznak azok a hangsúlyok, elhagyások, túlzások vagy egyszerűsítések, amelyek a legjobban fejezik ki a formákkal tolmácsolt lelkiállapotot: a tartalmat. A művész*

singură figură, urmând să reprezinte „văzutul”.

Această interpretare este apropiată de celebra declarație a lui Klee, „Artistul face vizibil invizibilul”, cu amendamentul că în arta lui Vetro conținuturile umane constituie nevăzutul care așteaptă reprezentarea.

Rezultă că Vetro nu fetișiza niciodată procesul creației, ci sublinia mereu importanța raporturilor umane. Mai mult, aceste relaționări îi permiteau crearea unui limbaj accesibil și crearea unei opere care a evitat astfel fenomenul alienării din arta secolului 20.

Vetro a scris despre sculptură: „Sculptorul, indiferent dacă este conștient sau nu de acest lucru, este în mod profund un filosof monist. El știe că ceea ce se află în sufletul omului se reflectă pe corpul, pe fața lui. Istoria portretelor sculptate – de la portretul omului sumerian până astăzi – ne oferă un material bogat al morfologiei, caracterologiei și analizei fenomenelor sufletești. Chiar și atunci când trebuia să reprezinte un zeu sau zeiță, sculptorul s-a bazat pe experiențele sale, pe ființele umane văzute în viață, care i-au servit drept model. [...] În ceea ce privește redarea precisă a realității, acest lucru poate să-l rezolve un abil turnător în ghips. El poate să realizeze copia precisă a oricărei forme din natură, inclusiv a omului. Un bun portret sculptat este adesea mai reușit decât o analiză psihologică. Sculptura nu reprezintă doar suprafața, ci și viața interioară a celui portretizat. Acestui adevăr îi aparțin și multele accente, renunțări la detalii, exagerările și simplificările care exprimă cel mai bine starea sufletească, adică un conținut exprimat cu forme. Artistul era întotdeauna conștient de faptul că ceea ce se află în interiorul omului, ceea ce se întâmplă în sufletul lui se condensează pe suprafață, este desenat pe „piele”. În general, trăsăturile feței sunt considerate ca singura oglindă a vieții sufletești. Așa consideră mulți. Adevărul este în schimb că nu există nici o părțică a corpului care să nu exprime schimbările interioare. Bucuria, tristețea, entuziasmul sau deznădejdea, veselia, mânia, liniștea, frica, ambiția, tăria sufletească – toate sunt conținuturi sufletești, care nu se exprimă doar în ochi sau în mișcare, ci și la suprafața formelor. [...] Sculptura bună trebuie să fie statică și materială, să nu încerce să zboare, să părăsească postamentul, să nu caute efecte de lumină-umbră pictural-jucășe. Să nu încerce talmăcirea de povești sau interpretarea de dansuri și drame.” (Prelegere ținută la Școala Populară de Artă din Cluj, 1971) *Această abordare este de factură romantică, existențialistă. Marele sculptor existențialist era observatorul omului care apare în depărtare, la orizont, aruncat în Ființă. Vetro are o abordare mai senină, mai apropiată de om, iar prin caracterul dialogal al artei sale este mai optimist. Ființele sale umane nu sunt aruncate în Ființă, ci se află, echilibrate și senine, în aceasta.*

mindig tudta, hogy ami az ember belsejében, a lelkében történik, az kiül, kirajzolódik a „bőrére”, a felületre. Az arcot tartják általánosságban a lélek egyedüli tükrének, az arcvonások mozgékonyságán kívül nincs is kifejezése a lelki életnek, ezt tartják sokan. Az igazság az, hogy nincs a testnek egy olyan porcikája, amely ne fejezné ki a belső változásokat. Az öröm, a szomorúság, a lelkesedés és csüggedés, a vidámság, a düh, a nyugalom, a félelem, a határozottság, a lelki erő olyan belső tartalmak, amelyek árulkodóan nemcsak a szemben vagy a mozgásban nyilvánulnak meg, hanem a formák felületén is. [...] A jó szobor legyen statikus és anyagszerű, ne akarjon a levegőben lebegni, ne lépjen le a posztamensről, ne vágyakozzon pikturális-játékos fény-árnyék hatásokra, ne akarjon hosszú meséket elmondani, táncot vagy drámát előadni.” (Előadás a kolozsvári Népi Egyetemen, 1971)

Romantikus, egzisztencialista-szubjektív viszonyulás ez. A nagy egzisztencialista szobrász, Giacometti, a távolban feltűnő embereket figyelte meg, akik a létbe vannak vetve. Vetro szemlélete derűsebb, emberközelibb, párbeszéd jellegével is optimistább. Emberei nincsenek a Létbe vetve, hanem derűsen benne vannak a Létben.

Az alakokról

Vetro Artur alakjai mindig statikusak. Hiányzik a mozgás, a tevékenység. Mellőzte a mitologikus, vallási vagy néprajzi utalásokat is, ugyanis ő elsősorban az örök érvényű emberi vonásokat jeleníti meg. Alakjai meditációk a létezésről, az élet megállapításai, karteziánus, de távol-keleti értelemben is. Vetro szobrászatában a mintázásnak csak nagyon kis szerep jut. A mintázás a szobrászatban elsősorban érzéki (Rodin) és expresszív szerepet tölt be. Szerepe a színeknek és fényeknek a festészetben betöltött helyével hasonlítható össze. Vetro Artur mindkettőt alacsony hőfokon tartotta. Eltávolodott például a romániai expresszionista jellegű mintázás olyan mestereinek stílusától, mint Vida Géza, Romul Ladea vagy Szervátiusz Jenő. És eltávolodott – noha ezekhez láthatóan közelebb áll – a klasszikus mintázás olyan alkotóitól is, mint Bourdelle, Maillol, Medgyessy is. Személyes hangját kétségtelenül egy jól mérlegelt egyensúly jellemzi. Az összefoglalásnak, a szintézisnek adott hangot. Nem a tartalomtól, formai lüktetéstől megcsupaszított, unalmas, allegóriaszerű szintézisre törekedett. Az általános és a személyesen megélt érzékletes középútján állt meg, azt tapintotta le. Ebben a sík és vonal kapcsolata segítette őt, érzékletesen, ahogy a síkokat „megrezdíti” az árnyékolással. Amikor vastag körvonalakat használ, ezek mintha lüktetnének, egyfajta kisugárzást – tehát életet – kölcsönözve az alaknak. A mértéktartást és a helyes mérték megtalálását végigkövethetjük abban, ahogyan a nagyvonalú formákat könnyen modulált mintázással ellensúlyozza.

Despre figuri

Figurile lui Vetro sunt întotdeauna statice.

Le lipsește mișcarea, activitatea care să le definească. Sculptorul a evitat referințele mitologice, religioase sau etnografice, optând pentru prezentarea valorilor umane considerate universale. Figurile sale sunt o meditație despre viață, sunt declarații despre viață, în sens cartezian, dar și în cel extrem-oriental.

Modelajul are o prezență redusă între instrumentele lui Vetro. Acesta îndeplinește în sculptură un rol senzual (Rodin) și expresiv. Rolul său este asemănător luminilor și culorilor în pictură. Artur Vetro a apelat moderat la aceste instrumente, atât în sculptură, cât și în grafică.

S-a îndepărtat de filonul sculpturii expresioniste din România, de exemplul unor Géza Vida, Romul Ladea sau Jenő Szervátiusz. De asemenea, s-a îndepărtat și de filonul mai clasic al sculpturii, reprezentat de un Bourdelle, Maillol, Medgyessy – chiar dacă de acestea este considerabil mai apropiat.

Vocea personală a lui Vetro este determinată cu siguranță de un echilibru bine măsurat. Sinteza pe care o căuta nu este de factură alegorică, golită de sens și de pulsul formei. S-a oprit la distanță egală între valorile generale și subiectivitatea trăirii. În acest sens i-a servit în grafică relația dintre plan și linie, prin modul în care dădea vibrație suprafețelor cu umbre. Când închide forma în contur gros, această linie parcă pulsează, oferând o radiație – deci viață – formei. Păstrarea măsurii o putem urmări în modul în care artistul contrapune conturului prea puternic efectele modulatoare de suprafață. În cazul în care desenul este mai apropiat de studiul după model, folosind efecte de lumină-umbră, tocmai prin aplicarea unui contur sintetic desenul e scos din capcana naturalismului. Și în lucrările sale statuare putem observa modul în care imaginea figurativă dobândește valențe abstracte prin evidențierea liniilor structurale.

Este timpul să accentuăm că în grafica lui Vetro întâlnim două abordări ale figurii umane. Pe lângă abordarea clasic-umanistă, în general prezentă în sculpturi și desenele în cărbune, pastelurile ne arată altă privire asupra figurii, conformă cu preocupările generale ale artistului față de imagine. În anii cincizeci, în pastelurile realizate în atelierul de pe strada Bolyai, sunt exploatare valențele decorative ale figurii. În aceste lucrări figura (fie nud, fie femeie îmbrăcată) este adesea portretizată și așezată în poziții moderne (sprîjinindu-se pe mână, cu țigară în mână). Figura se remarcă decorativ în cadrul compoziției, având aceeași importanță vizuală cu cergile, textilele populare, cu texturile sau suprafețele abstracte colorate. Din toate acestea rezultă o compoziție-arabesc.

În mod fericit, o parte dintre aceste pasteluri sunt datate. Putem citi anii: 1953, 1957, 1958; au luat naștere în perioada dură a realismului socialist din România, când aceste lucrări ar fi fost etichetate drept expresia „formalismului”. Au luat naștere în intimitatea atelierului și probabil pentru

Az ellensúlyozás minden egyes grafikájában is nyomon követhető. A már-már tanulmányszerűen megrajzolt, fény-árnyékot használó aktokat összegező vonallal fogja közre, és ezáltal egy kanyarintással kiemeli azt a naturalizmus karmaiból. Kisplasztikáján, köztéri szobrain is a figuratív látványt szerkezetességgel absztrahálja.

Ideje kiemelni, hogy Vetro grafikaművészetében kétféle módon viszonyult a grafikához. A klasszikus-humánus viszonyulás mellett, ami szobraiban és szénrajzaiban érvényesül, a pasztellek merőben különböző viszonyulásról árulkodnak. Az ötvenes években Kolozsváron, a Bolyai utcai műteremben készült pasztelljei az alaknak a dekoratív lehetőségeit aknázzák ki. Ezeken a képeken az alak (legyen akt vagy ruhás nő) sokszor portrétizált és nagyvilági pózokba (állat kezére támasztva, szivarral a kezében) van beállítva. A képen belül dekoratívan érvényesül, vizuálisan egyenlő szerepet tölt be a népi szöttesekkel, csergékkel, texturákkal vagy absztrakt színes síkokkal, amelyekből a kompozíció teljesen arabeszkszerűen létrejön. A pasztelleknek egy része szerencsés módon keltezett is. 1957–1958-ban készültek, a romániai szocialista realizmus még vad időszakában, amikor az ilyen jellegű alkotásokat „formalizmus” jellezővel pecsételték volna meg. A műterem intimitásában és valószínűleg a fiók számára készült pasztelleket értelmezhetjük Vetro szabadság- és modernitás igényének a sikeres kifejeződéseként.

Ez a sorozat az erdélyi képzőművészet ötvenes évekbeli (eddig feltárt) állása szerint kiemelkedően egyéni és merész. Modern. Vetro modernitása nem keverhető össze avval a tendenciával, amely sok „mestert” jellemzett a hatvanas–hetvenes években, amikor a viszonylagos kulturális nyitás kihívására a beporosodott naturalizmusukat- realizmusukat felületesen modernizálták (kubista, konstruktivista, esetleg fovista irányban). Az ezt megelőző szobrászrajzai, önálló grafikái és főleg pasztelljei azok, amelyek nem egy késői felfedezést és saját művészetének a „nyugati standard”-hoz való egyeztetését támasztják alá, hanem azt, hogy Vetro művészete már sokkal korábban a körvonal, a formát teremtő vonal égisze alatt bontakozott ki, szemben a mintázással, a realista-naturalista formateremtéssel.

Emberi mérték

A művész 1976. július 29-én írja weimari látogatásáról, kiadatlan naplótöredékeiben:

„A valóság -, az arányos tér és arányos tömegek formái, a belső Én rezgéseire pontosan és szépen válaszoló fák, vizek, házak, a természet és Ember által alkotott dolgok pompás egyensúlya. Boldog örömet érzek – igen, értem már, kicsit jobban értem és érzem is Goethe-t, Schiller-t és Herder-t. Itt semmi sem lenyűgöző, nem zsarnokosodik feletted – de

sertar, și le putem interpreta ca expresii reușite ale aspirației lui Vetro pentru libertate (a creatorului) și modernitate.

Această serie reprezintă pentru arta anilor cincizeci din România (după cunoștințele noastre de până acum) o realizare autentică și îndrăzneață. Modernă. Modernitatea lui Vetro nu este de confundat cu tendința „maestrilor” ca în anii șaizeci-șaptezeci, în perioada relativei deschideri culturale, să modernizeze superficial arta lor prăfuit naturalist-realistă, în direcție cubistă, constructivistă sau fovistă. Desenele de sculptor ale lui Vetro, gravurile sale și mai ales pastelurile dovedesc nu o descoperire târzie a avangardei și corecția artei sale conform „standardului occidental”, ci faptul că arta sa a fost de timpuriu pusă sub semnul preocupării pentru linia-incontur care definește forma sintetic, în opoziție cu modelajul care creează formele în spirit naturalist-realist.

Măsura umană

Artistul relata în 29 iulie 1976 despre vizita sa la Weimar (în jurnalele nepublicate):

„Realitatea ca echilibru extravagant al spațiilor și volumelor proporționate; a copacilor, apelor, caselor și naturii care răspund exact și frumos la vibrațiile sufletești; și a lucrurilor create de Om. Simt o bucurie fericită – da, îi înțeleg deja și îi simt mai aproape pe Goethe, Schiller și Herder. Aici nimic nu este copleșitor, nu te domină tiranic – dimpotrivă, te eliberează. Este extraordinar și totuși de intimitate umană. De parcă acest tot uman ar fi fost realizat cu măsura sfântă a celor vechi și secțiunea de aur; cu copacii, apele, casele și oamenii săi, acest tot numit Weimar.”
Putem citi aceste rânduri ca documente dintr-o epocă în care posibilitatea unei călătorii în străinătate reprezenta pentru cetățeanul român o experiență pe viață a libertății. Această relatare are însă mai multe valențe, pentru că prezintă cu precizie și esențializat crezul artistic și autoportretul artistului. Astfel, printre trăsăturile de fond ale artei lui Artur Vetro se află: proporția, echilibrul dintre interior și exterior, bucuria, libertatea, măsura „extraordinară și totuși de intimitate umană”. Caracterizarea de „tot uman” izvorât din „măsura sfântă a celor vechi” și secțiunea de aur se potrivește cel mai bine propriilor sale lucrări. Echilibrul dintre rațiune și trăire îi conferă artei lui Vetro o măsură și o voce aparte.

Sculpturile și gravurile sale caută sinteza. Tratarea formelor și suprafețelor se află la distanțe egale între naturalism și abstracție. Atâta timp cât imaginea aminteste în linii mari de figura umană și deci rămâne figurativă, artistul renunță la toate detaliile care servesc doar descrierea. El renunță la atât din canonul greco-roman cât cere atemporalitatea sculpturilor egiptene, pe urmă introduce în acest întreg atâta emoție încât sculptura (sau grafica) să exprime pe lângă trăsăturile general-umane și specificul individual,

felszabadít. Nagyszerű és mégis emberségesen meghitt. Mintha a régiek szent hüvelykje és az aranymetszés mértékével csinálták volna ezt az egész emberszabású egységet; fáival, vízeivel, házaival, embereivel, amit úgy hívnak: Weimar.”

Olvashatjuk ezeket a sorokat dokumentumként, egy olyan korból, amikor egy külföldi utazás lehetősége román állampolgár számára életreszóló szabadságélményt jelentett. Ez az útijegyzet számunkra azonban nagyobb jelentőséggel is bír, ugyanis tartalmazza a művész lényegretörően megragadott művészi hitvallását és önarcképét is. Eszerint Vetro Artur művészetének alapvető jellemvonásai közé tartozik: az arányosság, a külső és belső közötti egyensúly, az öröm, a szabadság, a „nagyszerű és mégis emberségesen meghitt” mértéke. A „régiek szent hüvelykje” és az aranymetszés mértékéből fakadó „emberszabású egység” jellemzés pontosan illik saját műalkotásaira.

A ráció és megélés egyensúlya az, amely Vetro művészetének mértéket és sajátos hangot kölcsönöz. Szobrai és grafikái szintézisre törekednek, a forma- és felületkezelés talán ugyanolyan távolságra helyezkedik el a naturalista ábrázolástól, akárcsak az absztrakciótól. Amíg a látvány nagyvonalakban emlékeztet az emberi alakra és tehát figuratív marad, addig a művész elhagy minden olyan részletet, amely csak a bőbeszédű leírást szolgálná. A klasszikus görög–római kánonból a szobrász elvesz annyit, amennyi az egyiptomi szobrok időtlenségéhez szükséges, majd az egészhez annyi érzelmi rezgést ad, hogy a szobor az általános emberi mellett az egyedit is kifejezze, és sugallja művész és modell emberi kapcsolatát.

Braque-val együtt vallotta: *„Ha a természettel való kapcsolat elvész, az út végzetesen a dekorativitás felé vezet.*” És nemcsak a dekorativitás felé, tenném hozzá, hanem az embertelen, a lélektelen felé is. Ahogyan Braque elfordult a „tudományos” kubista képépítéstől, így Vetro is elkerülte az emberi alakot csupán formára redukáló művészeti törekvéseket (ebben ismét kivételt képeznek a pasztelljei).

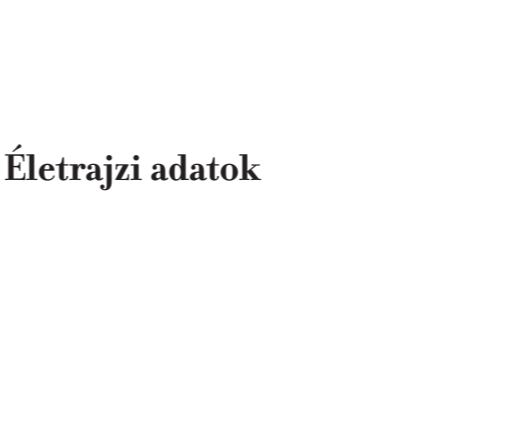
Művészete mindig is a visszafogottság középútját választotta. Művészete egy olyan világnézetre és életfilozófiára épült, amely került a végleteket. A színek harsogása, a torzító gesztualitást-mintázás, a mérnöki tervezés helyett a rendet, csendet, derűt, harmóniát, arányosságot és emberségesség értékeit vette alapul.

sugerând relația dintre artist și model.

Artistul considera, împreună cu Braque:

„Dacă relația cu natura se pierde, calea duce definitiv spre decorativism”. Am adăuga: nu doar spre decorativism, ci spre in-uman, lipsit de suflet. În modul în care Braque a întors spatele configurațiilor „științifice” ale cubismului, tot așa și Vetro a evitat tendințele artistice care reduceau figura umană la formă (aici singura excepție o reprezintă pastelurile).

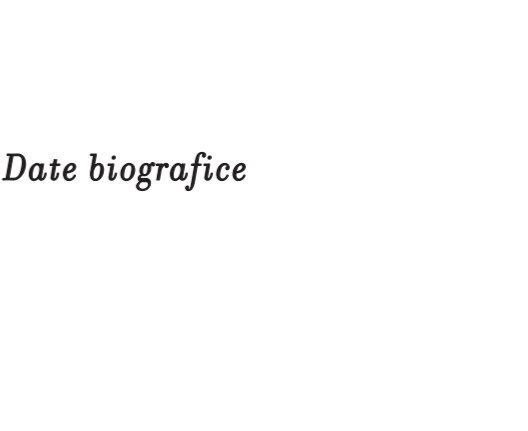
Arta sa a optat întotdeauna pentru linia de mijloc a cumpătării. Vetro a evitat culorile stridente, gestualitatea deformatoare, iar în locul „ingineriei” a folosit ca temeii ordinea, liniștea, seninătatea, armonia, măsura și valorile umane.

Artur Vetro, 1940, în atelierul său din Timișoara

Artur Vetro, 1940, în atelierul său din Timișoara

Vetro Artur 1919. augusztus 30-án született Temesváron. 1929 – 1937 A Piarista Rend Líceumát végzi. 1938 – 1939 Beiratkozik a temesvári Szépművészeti Főiskolába, ahol romul Ladea professzor szobrászati osztályába jár. Tanárai: Podlypny Gyula és Catul Bogdan. 1940 – 1945 Tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatja, mesterei: Sidló Ferenc és Kisfaludi Strobl Zsigmond. Szőnyi Istvánnál tanul. 1945 Visszatérve Romániába, Temesváron részt vesz egy csoportos kiállításon, Podlypny Gyula, Szőnyi István, Szobotka András és Lehnhardt Ferch művészekkel együtt. Rajzot és szobrászatot tanít a temesvári Művészeti Technikumban. Alapító tagja lesz a Romániai Képzőművészek Szövetségének. 1946 Összeházasodik Somló Mária orvosnővel. 1948 Megszületik fia, Vetro András. Megalkotja Eftimie Murgu mellszobrát, amely köztéri szoborsorozatának a kezdeteit képezi, amelynek darabjait Románia számos városában helyezik el. 1949 Kolozsvárra költözik. Részt vesz minden tartományi, megyei és megyeközi kiállításon Kolozsváron, valamint a Képzőművészek Szövetsége által Bukarestben rendezett évi állami kiállításokon és biennálékon. 1949 – 1982 A kolozsvári Magyar Művészeti Intézetben, a későbbi Ion Andreescu Képzőművészeti Intézetben szobrászatot tanít.

30 august 1919 Artur Vetro se naște la Timișoara.

1929 – 1937 Frecventează și absolvă Liceul Catolic al Ordinului Piarist.

1938 – 1939 Se înscrie la Școala Superioară de Arte

Frumoase din Timișoara, unde frecventează clasa de sculptură a profesorului Romul Ladea. Îi are ca profesori pe Iulius Podlipny și Catul Bogdan. Este coleg cu Ion Vlad.

1940 – 1945 Se înscrie la Academia de Arte Frumoase din Budapesta, unde frecventează clasa de sculptură a lui Ferenc Sidló. Studiază desenul cu István Szőnyi.

1945 Reîntors în România, la Timișoara are loc debutul său expozițional. Expune în cadrul expoziției de grup care-i reunea pe Iulius Podlipny, István Szőnyi, Andrei Szobotka, Lehnhardt Ferch. Predă desenul și sculptura la Școala Tehnică de Arte, Timișoara. Devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici, încă de la înființare.

1946 Se căsătorește cu doctorița Somló Mária.

1948 Se naște fiul său, András Vetro. Începe seria lucrărilor de artă monumentală de for public, amplasate în numeroase orașe din țară. Creează bustul lui Eftimie Murgu.

1949 Se mută la Cluj. Va participa la toate expozițiile regionale, județene, interjudețene din Cluj, precum și la expozițiile anuale și bienale de stat de la București, organizate de U.A.P.

1949 – 1982 Este profesor la Cluj, la început la Institutul Maghiar de Artă, transformat în 1951 în Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”.

1954 Első külföldi kiállítását képezi a Velencei Biennálén való részvétel.
 Az 1950-es és 1960-as években a keleti tömb számos országában részt vesz román művészeti kiállításokon.
 1959-től a Ion Andreescu Képzőművészeti Intézet dékánja lesz.
 1968 Az R.SZ.K. Művészeti Múzeuma és a Képzőművészi Szövetség „Lapok a Művészetből Erdély tiszteletére” címmel festészeti és szobrászati kiállítást rendez, amelynek résztvevője.
 1969 Meghívják a galaci Kortárs Művészeti Múzeumba, hogy részt vegyen egy román fémszobrászati kiállításon.
 1969 Etienne Hajdu meghívja Franciaországba, Párizsba.
 1971 Munkáit beválogatják a kolozsvári Művészeti Múzeum „A román művészet maradandó értékei” című kiállítására.
 1977 A Kovásznai Nyári tárlaton állít ki. A Korunk Galériában, más kolozsvári művészekkel együtt állít ki.
 1980 Részt vesz a gyergyószárhegyi alkotótáborban.
 1983 Nyugdíjba vonul a Ion Andreescu Képzőművészeti Intézetből.
 1988 A kézdivásárhelyi Múzeumban szobrászati kiállítást szerveznek Vetro Arturnak és fiának, Andrásnak.
 1992. február 25-én hunyt el.
 1992 A Kolozsvári Képzőművészeti Szövetség galériájában megrendezik Vetro Artur és András közös kiállítását.
 1995 A kolozsvári Művészeti Múzeum, a művész felesége és fia támogatásával, megszervezi Vetro Artur gyűjteményes kiállítását, amelyet a grafikai és szobrászati munkák katalógusa kísér.
 1998 Vetro Artur grafikai és szobrászati kiállítás a Korunk Galériában, Kolozsváron.
 1999 Vetro Artur grafikai és szobrászati kiállítás a Reményik Sándor Galériában, Kolozsváron.
 1999 Kolozsvári Művészeti Múzeum, egyéni kiállítás.
 2000 Kézdivásárhelyi Múzeum, egyéni kiállítás.
 2001 Sepsiszentgyörgy, Képtár, egyéni kiállítás.
 2003 Temesvár, Bánáti Múzeum, egyéni kiállítás.
 2007 Csíkszereda, Vetro Artúr és András kiállítása.

1954 *Are loc debutul său expozițional în străinătate, participând cu lucrări de sculptură la Bienala din Venetia. Între anii 1950-1960 participă la numeroase expoziții colective de artă românească din străinătate.*
 1959 *Devine decan al Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu”.*
 1968 *Muzeul de Artă al R.S. România și U.A.P. organizează “Pagini de artă în cinstea Transilvaniei”, expoziție de pictură și sculptură la care participă.*
 1969 *Participă la Muzeul de Artă Contemporană din Galați la o expoziție de sculptură românească în metal.*
 1969 *Este invitat de Etienne Hajdu în Franța, la Paris.*
 1971 *Muzeul de Artă din Cluj îl include în selecția expozițională „Permanente ale artei românești”, cu lucrări de sculptură.*
 1977 *Expune la Salonul de vară Covasna. Expune la Galeria Korunk, împreună cu alți artiști clujeni.*
 1980 *Participă la Tabăra de creație de la Lázarea.*
 1983 *Se retrage, pensionându-se, de la catedra de sculptură a Institutului de Arte Plastice „Ion Andreescu”*
 1988 *La Muzeul din Târgu-Secuiesc se organizează o expoziție de sculptură dedicată lui Artur Vetro și fiului său, András.*
A decedat în 25 februarie 1992.
 1992 *Se organizează la Galeriile U.A.P. din Cluj expoziția Artur și András Vetro.*
 1995 *Muzeul Național de Artă Cluj, cu sprijinul soției și fiului artistului, organizează “Expoziția retrospectivă Artur Vetro”, însoțită de un catalog raționat al pieselor de sculptură și grafică.*
 1996 *O lucrare de Artur Vetro figurează în expoziția permanentă a Muzeului de Artă din Cluj.*
 1998 *Expoziție de grafică și sculptură Artur Vetro la Galeria Korunk, Cluj.*
 1999 *Expoziție de grafică și sculptură A. Vetro la Galeria Reményik Sándor, Cluj.*
 1999 *Expoziție personală, Muzeul de Artă din Cluj.*
 2000 *Expoziție personală, Muzeul din Târgu Secuiesc.*
 2001 *Expoziție personală, Muzeul Național Secuiesc, Sfântu Gheorghe.*
 2003 *Expoziție personală, Muzeul Banatului, Timișoara.*
 2007 *Expoziție Artur și András Vetro, Miercurea Ciuc.*

KATALÓGUS

A zárójelben feltüntetett címek az 1995-ben a Kolozsvári Művészeti Múzeumban rendezett gyűjteményes kiállításon szereplő megnevezéseknek felelnek meg.

Képmelléletek

- Szisz* (Feleségem), szén, papír, 40 × 33 cm, jelezve balra lent: Cicikém – Temesvár, – 1948 –
- Fekvő akt*, szén, papír, 60 × 39 cm, keltezve és jelezve jobbra lent: 1947 december 6 VA
- Nő tollal a kezében*, szén, papír, 69 × 47 cm, keltezve és jelezve jobbra lent: 1947 VA.
- Ülő akt*, szén, papír, 70 × 50 cm, j.n., é.n.
- Hátakt*, szén, papír, 70 × 50 cm, j.n., é.n.
- Pihenő nő* (Akt), szén, papír, 50 × 35 cm, jelezve és keltezve jobbra lent: VA 47, keltezve balra lent: 1947. dec. 6.
- Tükör előtt álló akt* (Tükör előtt), szén és pasztell, papír, jelezve és keltezve jobbra lent: Vetro Artur 1953
- Tükör előtt fekvő nő* (A modell), szén és pasztell, papír, 35 × 49 cm, jelezve és keltezve jobbra lent: Vetro Artur Vetró 958.
- Fiatal lány*, pasztell, papír, 70 × 50 cm, jelezve jobbra lent: VA, é.n.
- Merengő nő* (Álom), tempera, papír, 36 × 35, jelezve jobbra fent: Vetro Artur és jobbra lent: VA, é.n.
- Ülő akt*, pasztell, papír, 60 × 40 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.
- Sakkmintás csergén fekvő akt* (Kék akt), szén és pasztell, papír, 42 × 60 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.
- Szisz* (Szisz I), pasztell, papír, 43 × 31 cm, jelezve jobbra lent: Vetro, é.n.

CATALOG

Titlurile care apar în paranteză reprezintă denumirile sub care au figurat lucrările în Expoziția retrospectivă din 1995 de la Muzeul de Artă din Cluj.

Lista lucrărilor reproduse

- Szisz* (*Soția mea*), cărbune pe hârtie, 40 × 33 cm, semnat stânga jos: Cicikém – Temesvár, – 1948 –
- Nud culcat*, cărbune pe hârtie, 60 × 39 cm, *datat și semnat dreapta jos: 1947 december 6 VA*
- Femeie cu pană în mână*, cărbune pe hârtie, 69 × 47 cm, *datat și semnat dreapta jos: 1947 VA.*
- Nud șezând*, cărbune, hârtie, 70 × 50 cm, *nesemnat, nedatat*
- Nud din spate*, cărbune, hârtie, 70 × 50 cm, *nesemnat, nedatat*
- Femeie odihnindu-se* (*Nud*), cărbune pe hârtie, 50 × 35 cm, *semnat și datat dreapta jos: VA 47, datat stânga jos: 1947. dec. 6.*
- Nud stând în fața oglinzii* (*La oglindă*), cărbune și pastel pe hârtie, *semnat și datat dreapta jos: Vetro Artur 1953*
- Femeie culcată în fața oglinzii* (*Modelul*), cărbune și pastel pe hârtie, 35 × 49 cm, *semnat și datat dreapta jos: Vetro Artur Vetró 958.*
- Tânără*, pastel pe hârtie, 70 × 50 cm, *semnat dreapta jos: VA, nedatat*
- Femeie visătoare* (*Vis*), tempera pe hârtie, 36 × 35, *semnat dreapta sus: Vetro Artur și dreapta jos: VA, nedatat*
- Nud șezând*, pastel pe hârtie, 60 × 40 cm, *semnat dreapta jos: Vetro Artur*
- Nud culcat pe covor cu pătrățele de șah* (*Nud albastru*), cărbune și pastel pe hârtie, 42 × 60 cm, *semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat*

14. *Szisi cigarettázik* (Szisi III), szén, papír, 58 × 40 cm, jelezve balra monogrammal: VA, jelezve és keltezve jobbra monogrammal: VA / Szisi 1957 I.

15. *Fekvő akt nárciszokkal*, pasztell, papír, 32 × 49 cm, jelezve jobbra lent: Vetro, é.n.

16. *Szisi nárciszokkal* (Szisi II), pasztell, papír, 59 × 42 cm, j.n., keltezve jobbra lent: 957 IV.2.

17. *Akt festőállvány előtt* (Akt XV), szén, papír, 30 × 21 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

18. *Pöttyös drapérián fekvő akt* (Akt XVIII), szén, papír, 23,5 × 33 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

19. *Támaszkodó akt* (Akt IV), szén, papír, 48 × 33 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

20. *Ülő akt* (Akt VIII), szén, papír, 48 × 33 cm, jelezve jobbra és balra lent: Vetro Artur, é.n.

21. *Két álló akt* (Akt XII), szén, papír, 48 × 33 cm, jelezve jobbra és balra lent: Vetro Artur, é.n.

22. *Lányfej* (Lány V), szén, papír, 30 × 21 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

23. *Szisi*, szén, papír, 43,5 × 35,5 cm, jelezve és keltezve jobbra lent: Vetro A 1958-

24. *Terhes nő*, szén, papír, 32 × 36 cm, j.n., é.n.

25. *Álló akt* (Akt XVI), szén, papír, 33 × 23,5 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

26. *Széken ülő akt*, szén, papír, 48 × 30 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

27. *Széken ülő akt* (Akt I), szén, papír, 70 × 50 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

28. *Fejtanulmány* (Lány II), szén, papír, 30 × 21 cm, jelezve balra lent: Vetro Artur és jobbra lent: V, é.n.

29. *Fejtanulmány* (Lány I), szén, papír, 30 × 21 cm, jelezve balra lent: Vetro Artur, é.n.

30. *Könyöklő akt szemből*, szén, papír, 33 × 23 cm, j.n., keltezve jobbra lent: 1954.

31. *Kezére támaszkodó akt*, szén, papír, 33 × 23 cm, j.n., keltezve balra lent: 954

13. *Szisi (Szisi I)*, pastel pe hârtie, 43 × 31 cm, semnat dreapta jos: Vetro, nedatat

14. *Szisi fumând (Sisi III)*, cãrbune pe hârtie, 58 × 40 cm, semnat stânga cu monogramă: VA, semnat și datat stânga cu monogramă: VA / Szisi 1957 I.

15. *Nud culcat și narcise*, pastel pe hârtie, 32 × 49 cm, semnat dreapta jos: Vetro, nedatat

16. *Sisi cu narcise (Sisi II)*, pastel pe hârtie, 59 × 42 cm, nesemnat, datat dreapta jos: 957 IV.2.

17. *Nud în fața șevaletului (Nud XV)*, cãrbune pe hârtie, 30 × 21 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

18. *Nud culcat pe draperie cu buline (Nud XVIII)*, cãrbune pe hârtie, 23,5 × 33 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

19. *Nud rezemat (Nud IV)*, cãrbune pe hârtie, 48 × 33 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

20. *Nud șezând (Nud VIII)*, cãrbune pe hârtie, 48 × 33 cm, semnat dreapta și stânga jos: Vetro Artur, nedatat

21. *Două nuduri în picioare (Nud XII)*, cãrbune pe hârtie, 48 × 33 cm, semnat dreapta și stânga jos: Vetro Artur, nedatat

22. *Cap de fată (Fată V)*, cãrbune pe hârtie, 30 × 21 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

23. *Szisi*, cãrbune pe hârtie, 43,5 × 35,5 cm, semnat și datat dreapta jos: Vetro A 1958-

24. *Femeie gravidă*, cãrbune pe hârtie, 32 × 36 cm, nesemnat, nedatat

25. *Nud șezând (Nud XVI)*, cãrbune pe hârtie, 33 × 23,5 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

26. *Nud șezând pe scaun*, cãrbune, hârtie, 48 × 30 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

27. *Nud șezând pe scaun (Nud I)*, cãrbune pe hârtie, 70 × 50 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

28. *Studiu de cap (Fată II)*, cãrbune pe hârtie, 30 × 21 cm, semnat stânga jos: Vetro Artur și dreapta jos: V, nedatat

29. *Studiu de cap (Fată I)*, cãrbune pe hârtie, 30 × 21 cm, semnat stânga jos: Vetro Artur, nedatat

32. *Néger lány*, szén, papír, 29 × 21 cm, jelezve balra lent: Vetro Artur, é.n.

33. *Vöröshajú lány*, pasztell, papír, 54 × 40 cm, jelezve jobbra lent: VA, é.n.

34. *Kariatidák*, vörös és fehér pittkréta, papír, 58 × 41 cm, jelezve balra lent: VA, é.n.

35. *Geometrizált ülő akt*, szén, papír, 18 × 13,5 cm, j.n., é.n. A hátán: *Nyújtzkodó akt*

36. *Akt korsóban*, szén, papír, 16,5 × 11,5 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur

37. *Lányarc*, szén, papír, 29 × 20 cm, jelezve balra lent: Vetro Artur, keltezve és jelezve jobbra lent: 1969 – VA

38. *Haját rendező akt profilból*, szén, papír, 33 × 24 cm, j.n., keltezve balra lent: 1954.

39. *Torzó szemből*, szén, papír, 33 × 23 cm, j.n., é.n. [1954]

40. *Torzó profilból*, szén, papír, 33 × 23 cm, j.n., keltezve jobbra lent: 1954. III. 21.

41. *Haját rendező akt*, szén, papír, 28 × 19,5 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur, é.n.

42. *Hullámoshajú ülő nő (Akt)*, szén, papír, 50 × 35 cm, jelezve jobbra lent: VA, é.n.

43. *Dacos lány*, ceruza, papír, 10 × 7 cm, j.n., é.n.

44. *Geometrizált fekvő akt*, pasztell, papír, 10,5 × 15,5 cm, jelezve és keltezve jobbra lent: Vetro Artur 196[...]

45. *Őnarckép*, szén, papír, 62,5 × 45,5 cm, jelezve és keltezve jobbra lent: Vetro Artur 1945.IX.7. [Szövegközti kép az Életrajzi adatok előtt]

Reprodukció nélkül

Őnarckép, pasztell, papír, 71 × 50 cm, jelezve és keltezve balra lent: 1947.1.10. két monogram: VA és jobbra lent: Vetro 1947.1.10.

Térdepelő akt, szén, papír, 40 × 54 cm, j.n., keltezve balra lent: 1947.1.12

Széken ülő akt (Akt XVII), szén, papír, 33 × 23,5 cm, jelezve és keltezve balra lent: Vetro Artur. 53.6.9. *Drapérián ülő akt* (Akt), szén, papír, 33,5 × 24 cm, j.n., é.n. Szisi, szén, papír, 45 × 38,5 cm, j.n., é.n., felirat balra lent: Sziszikém

Fekvő akt, szén, papír, 33 × 23,5 cm, j.n., é.n.

Álló akt, szemből – vázlat, ceruza, papír 33 × 23,5 cm, j.n., é.n.

Álló akt, hátból – vázlat, ceruza, papír 33 × 23,5 cm, j.n., é.n.

Lányfej profilból, filctoll, papír, 30 × 19,5 cm, j.n., é.n.

Lányfej profilból, szén, papír, 27 × 18,5 cm, j.n., é.n.

30. *Nud rezemându-și capul pe mână – din față*, cãrbune pe hârtie, 33 × 23 cm nesemnat, datat dreapta jos: 1954.

31. *Nud rezemându-și capul pe mână – din profil*, cãrbune pe hârtie, 33 × 23 cm, nesemnat, datat stânga jos: 954

32. *Negresă*, cãrbune pe hârtie, 29 × 21 cm, semnat stânga jos: Vetro Artur, nedatat

33. *Fată cu păr roșcat*, pastel pe hârtie, 54 × 40 cm, semnat dreapta jos: VA, nedatat

34. *Cariatide*, pastel alb pe hârtie, 58 × 41 cm, semnat stânga jos: VA, nedatat

35. *Nud șezând geometrizat*, cãrbune pe hârtie, 18 × 13,5 cm, nesemnat, nedatat *Pe spate*: *Nud întinzându-și brațele*

36. *Nud în ulcior*, cãrbune pe hârtie, 16,5 × 11,5 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur

37. *Chip de fată*, cãrbune pe hârtie, 29 × 20 cm, semnat stânga jos: Vetro Artur, datat și semnat dreapta jos: 1969 – VA

38. *Nud aranjându-și părul – din profil*, cãrbune pe hârtie, 33 × 24 cm, nesemnat., datat stânga sus: 1954.

39. *Tors din față*, cãrbune pe hârtie, 33 × 23 cm, nesemnat, nedatat [1954]

40. *Tors din profil*, cãrbune pe hârtie, 33 × 23 cm, nesemnat, datat dreapta jos: 1954.III.21.

41. *Nud aranjându-și părul*, cãrbune pe hârtie, 28 × 19,5 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur, nedatat

42. *Femeie cu părul ondulat șezând (Nud)*, cãrbune pe hârtie, 50 × 35 cm, semnat dreapta jos: VA, nedatat

43. *Fată trufașă, creion*, hârtie, 10 × 7 cm, nesemnat, nedatat

44. *Nud culcat geometrizat*, pastel pe hârtie, 10,5 × 15,5 cm, semnat și datat dreapta jos: Vetro Artur 196 [...]

45. *Autoportret*, cãrbune pe hârtie, 62,5 × 45,5 cm, semnat și datat dreapta jos: Vetro Artur 1945.IX.7. [Reprodus în text, la Date biografice]

Lucrări nereproduse

Autoportret, pastel pe hârtie, 71 × 50 cm, semnat și datat stânga jos: 1947.1.10. două monograme: VA și dreapta jos: Vetro 1947.1.10.

Lányfej profilból — vázlat, szén, papír, 27 × 18,5 cm, j.n., é.n.
 Fiatal nő — fejtanulmány, szén, papír, 39 × 30 cm, j.n., é.n.
 Fejtanulmány (Portré), szén és vörös pittkréta, papír, 34 × 27 cm, jelezve jobbra lent: Vetro Artur (kétszer)
 Lányakt, tus, papír, 28 × 20 cm, jelezve balra lent: Vetro Artur, j.n., é.n.
 Anyaság, szén, papír, 50,5 × 35 cm, jelezve jobbra lent: VA, é.n.
 Fiatal nő — fejtanulmány, golyóstoll, papír, 20 × 13 cm, j.n., é.n.
 Lányarc, tollrajz, papír, 18 × 11,5 cm, j.n., é.n.

Fémről kivágott szobrok

Fekvő akt, hajlított alumíniumlemez, 34 × 65 × 12 cm, j.n., é.n.
 Ülő akt, hajlított alumíniumlemez, 20 × 10 × 8,5 cm, j.n., é.n.
 Lányfej, kivágott és domborított alumíniumlemez, 23 × 14 cm, j.n., é.n.
 Fiúfej, kivágott és domborított alumíniumlemez, 27 × 16 cm, j.n., é.n.
 Lányalak, kivágott és domborított alumíniumlemez, 50 × 17 cm, j.n., é.n.
 Fiúalak, kivágott és domborított alumíniumlemez, 53 × 30 cm

Nud pe genunchi, cărbune pe hârtie, 40 × 54 cm, nesemnat, datat stânga jos: 1947.1.12
 Nud șezând pe scaun (Nud XVII), cărbune pe hârtie, 33 × 23,5 cm, semnat și datat stânga jos: Vetro Artur. 53.6.9.
 Nud șezând pe draperie (Nud), cărbune pe hârtie, 33,5 × 24 cm, nesemnat, nedatat
 Sziszi, cărbune, hârtie, 45 × 38,5 cm, nesemnat, nedatat, inscripție stânga jos: Sziszikém
 Cap de față din profil, stilou pe hârtie, 30 × 19,5 cm, nesemnat, nedatat
 Cap de față din profil, cărbune pe hârtie, 27 × 18,5 cm, nesemnat, nedatat
 Cap de față din profil - crochiu, cărbune pe hârtie, 27 × 18,5 cm, nesemnat, nedatat
 Femeie tânără — studiu de cap, cărbune pe hârtie, 39 × 30 cm, nesemnat, nedatat
 Studiu de cap (Portret), cretă roșie și albă pe hârtie 34 × 27 cm, semnat dreapta jos: Vetro Artur (de două ori), nedatat
 Nud de față, tuș pe hârtie, 28 × 20 cm, semnat stânga jos: Vetro Artur, nesemnat, nedatat
 Maternitate, cărbune pe hârtie, 50,5 × 35 cm, semnat dreapta jos: VA, nedatat
 Femeie tânără — studiu de cap, stilou pe hârtie, 20 × 13 cm, nesemnat, nedatat
 Chip de față, stilou pe hârtie, 18 × 11,5 cm, nesemnat, nedatat
 Nud culcat, cărbune, hârtie, 33 × 23,5 cm, nesemnat, nedatat
 Nud în picioare din față — crochiu, creion, hârtie, 33 × 23,5 cm, nesemnat, nedatat
 Nud în picioare din spate — crochiu, creion, hârtie, 33 × 23,5 cm, nesemnat, nedatat

Sculpturi decupate din tablă

Nud culcat, decupaj din aluminiu, 34 × 65 × 12 cm, nesemnat, nedatat
 Nud șezând, decupaj din aluminiu, 20 × 10 × 8,5 cm, nesemnat, nedatat
 Cap de față, decupaj din aluminiu, 23 × 14 cm, nesemnat, nedatat
 Cap de băiat, decupaj din aluminiu, 27 × 16 cm, nesemnat, nedatat
 Fată, decupaj din aluminiu, 50 × 17 cm, nesemnat, nedatat
 Băiat, decupaj din aluminiu, 53 × 30 cm

Képek
Imagini

Szisi | Szisi

Fekvő akt | Nud culcat

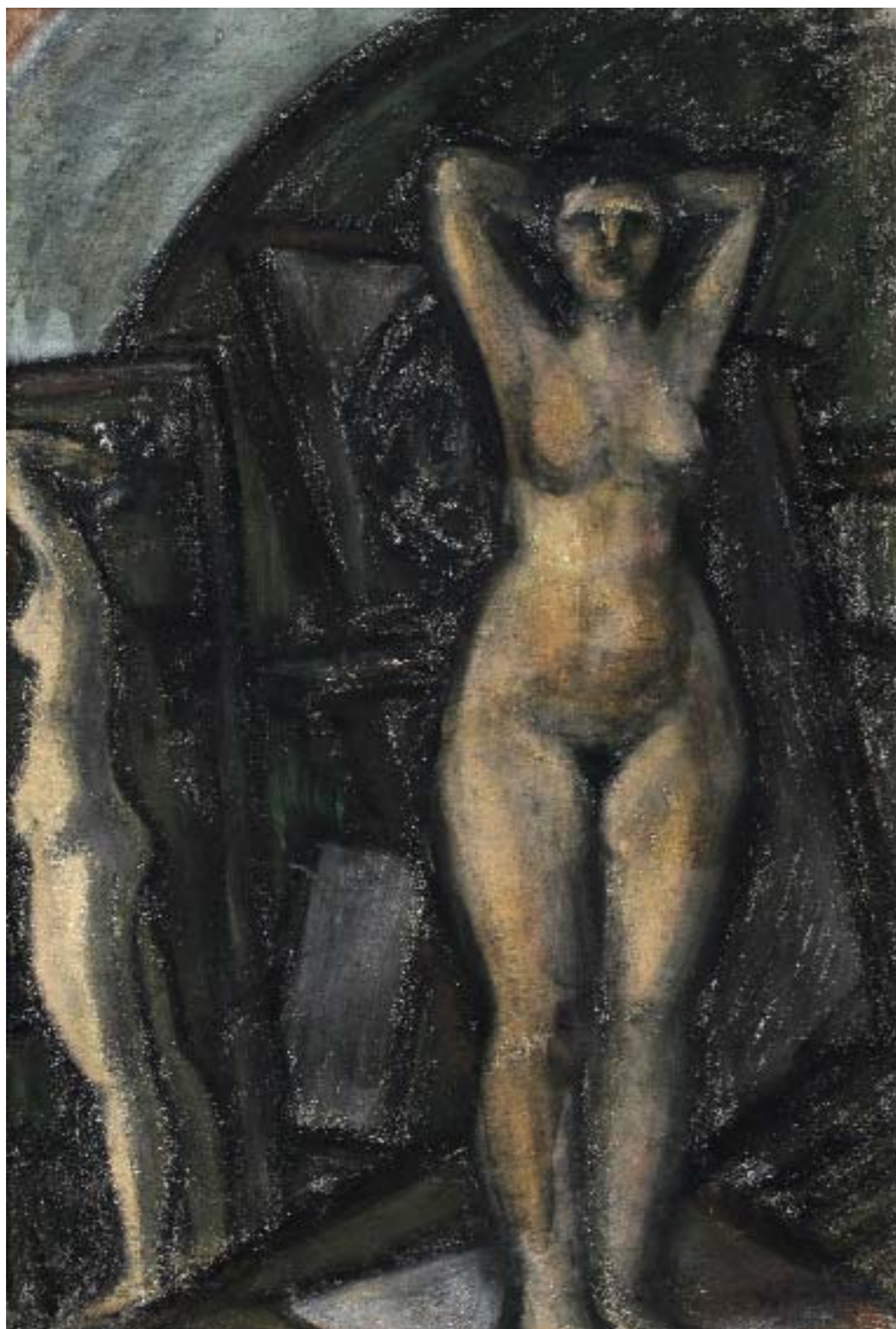
Nő tollal a kezében | Femeie cu pană în mână

Ūlŏ akt | Nud ŝezând
Hátakt | Nud din spate

Pihenŏ nŏ | Femeie odihnindu-se

Tükör előtt álló akt | Nud stând în fața oglinzii

Tükör előtt fekvő nő | Femeie culcată în fața oglinzii

Fiatal lány | Tânără

Merengő nő | Femeie visătoare

Ülő akt | Nud șezând

Sakkmintás csergén fekvő akt | Nud culcat pe covor cu pătrățele de șah

Szisi | Szisi

Szisi cigarettázik | Szisi fumând

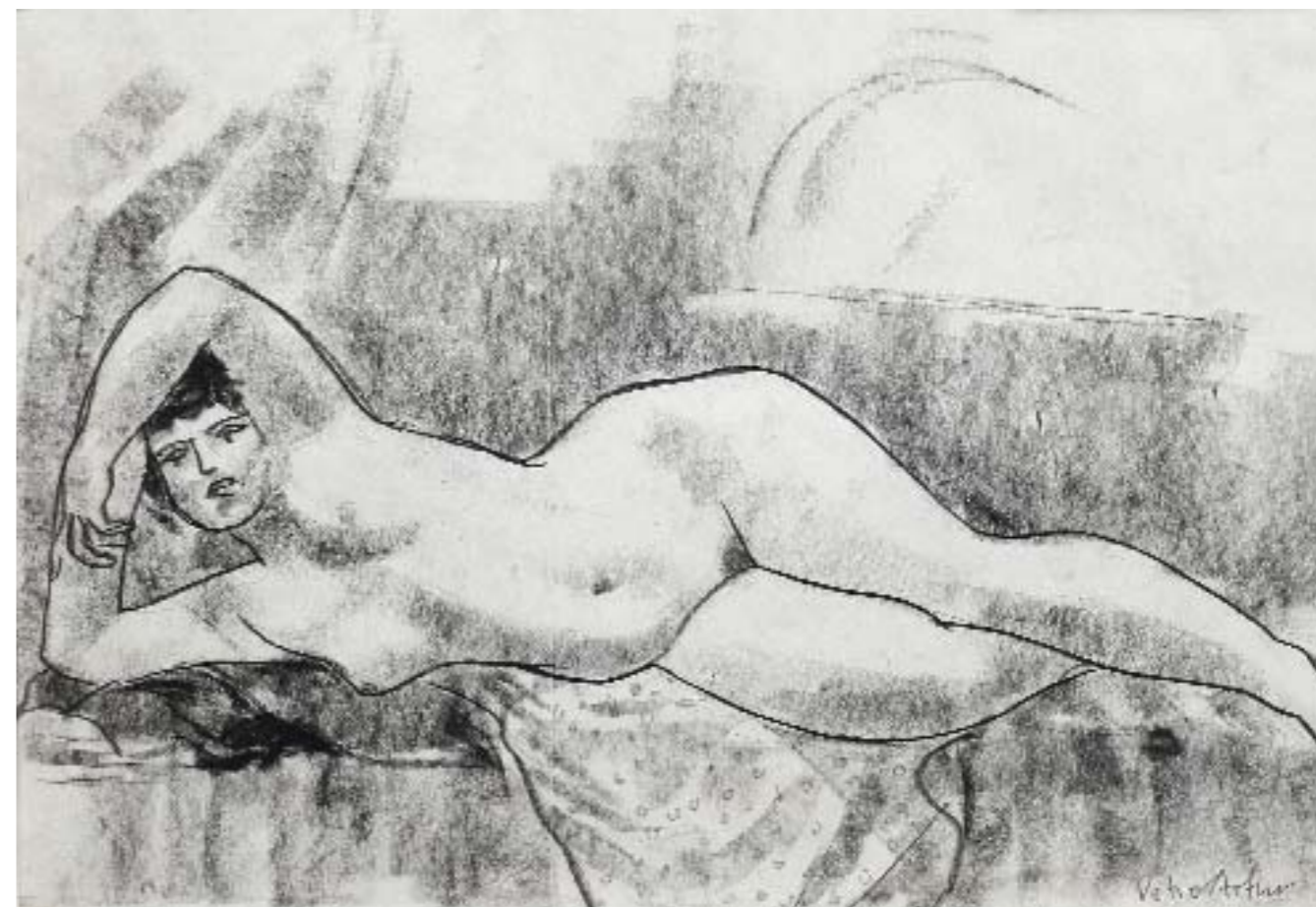
Fekvő akt nárciszokkal | Nud culcat și narcise

Sizsi nárciszokkal | Sisi cu narcise

Akt festőállvány előtt | Nud în fața șevaletului

Pöttyös drapérián fekvő akt | Nud culcat pe draperie cu buline

Támaszkodó akt | Nud rezemat

Ülő akt | Nud şezând

Két álló akt | Două nuduri în picioare

Lányfej | Cap de fată
Szisi | Szisi

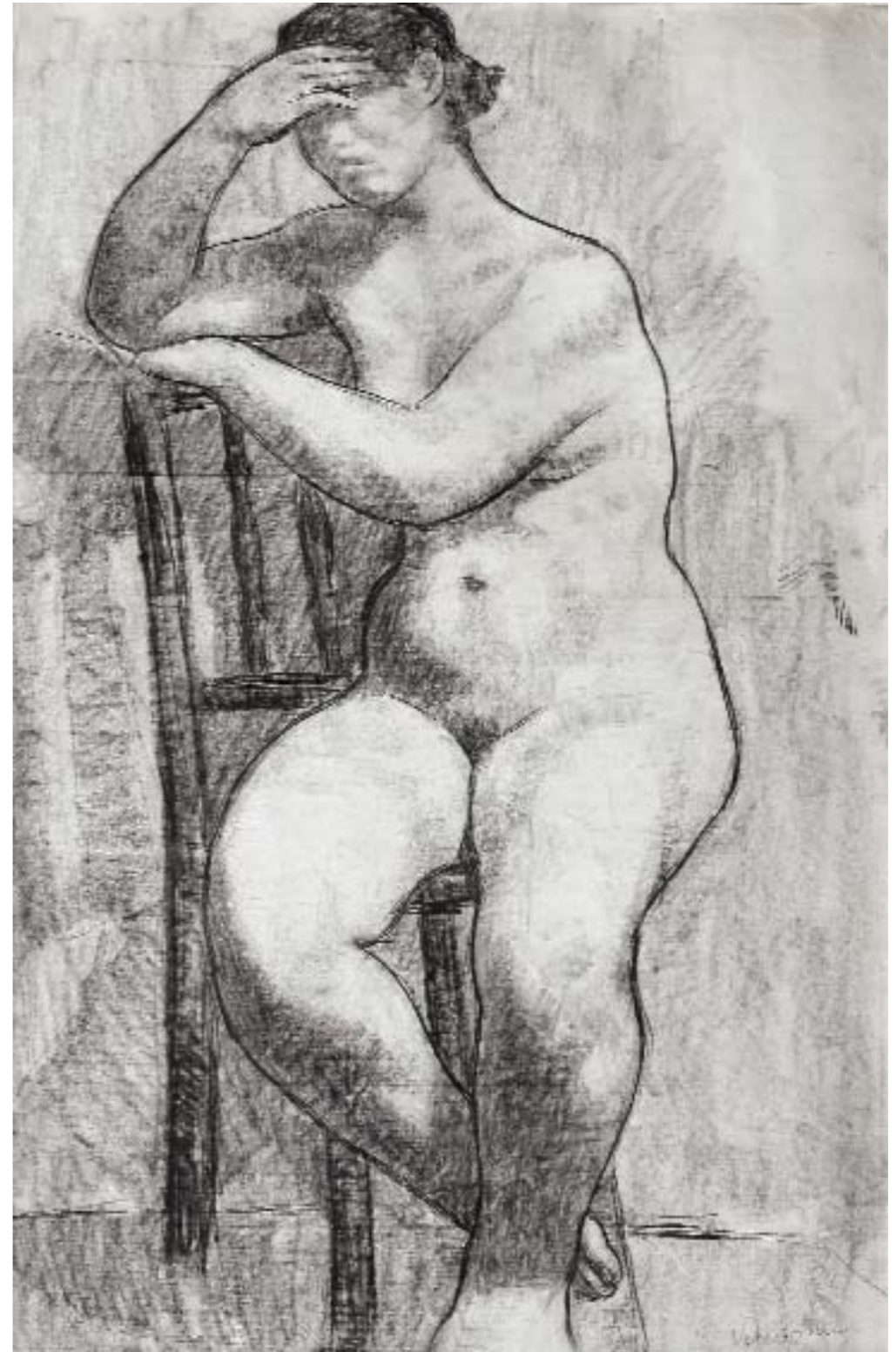
Terhes nő | Femeie gravidă

Álló akt | Nud șezând

Széken ülő akt | Nud șezând pe scaun

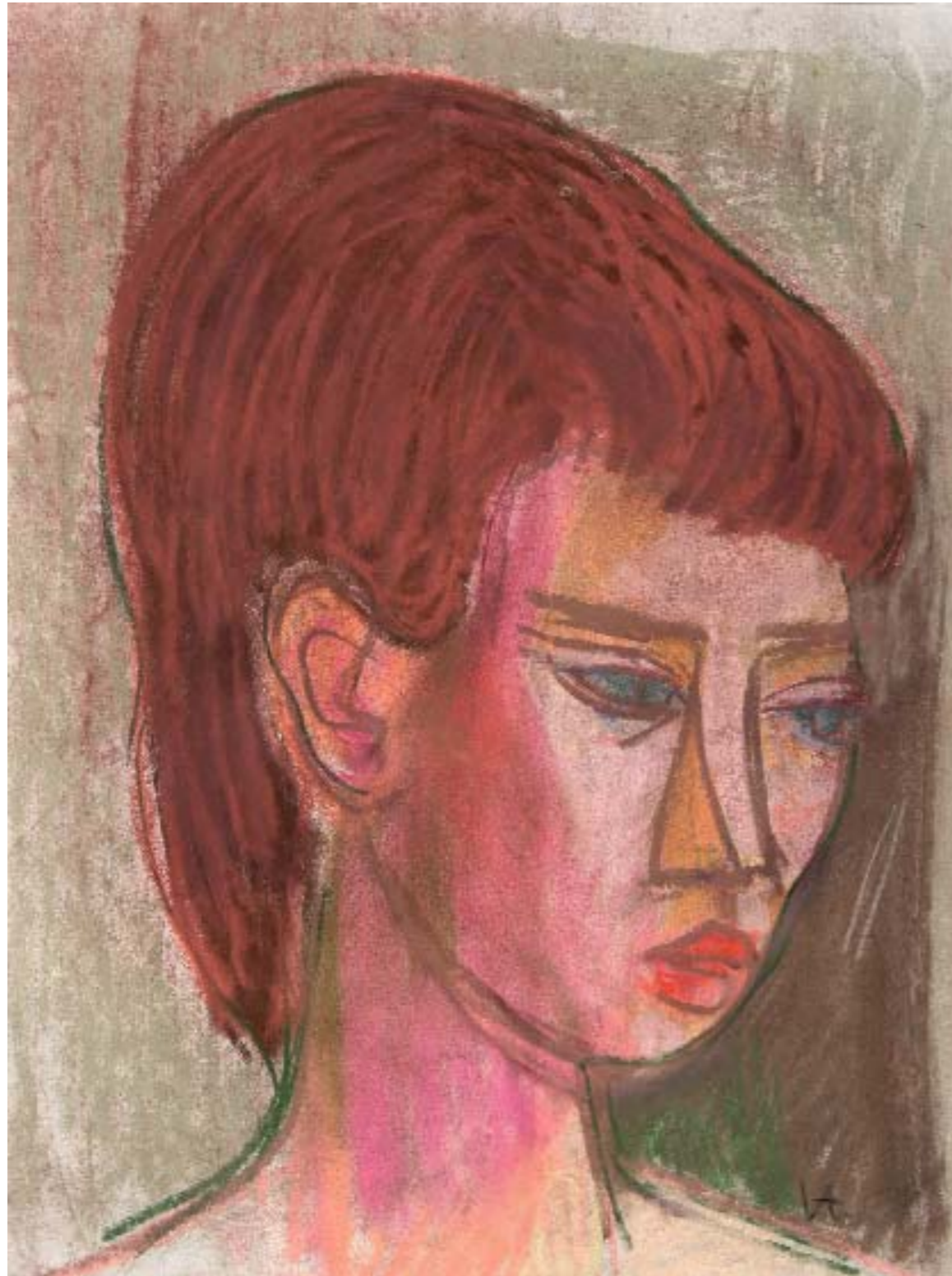

Széken ülő akt | Nud șezând pe scaun

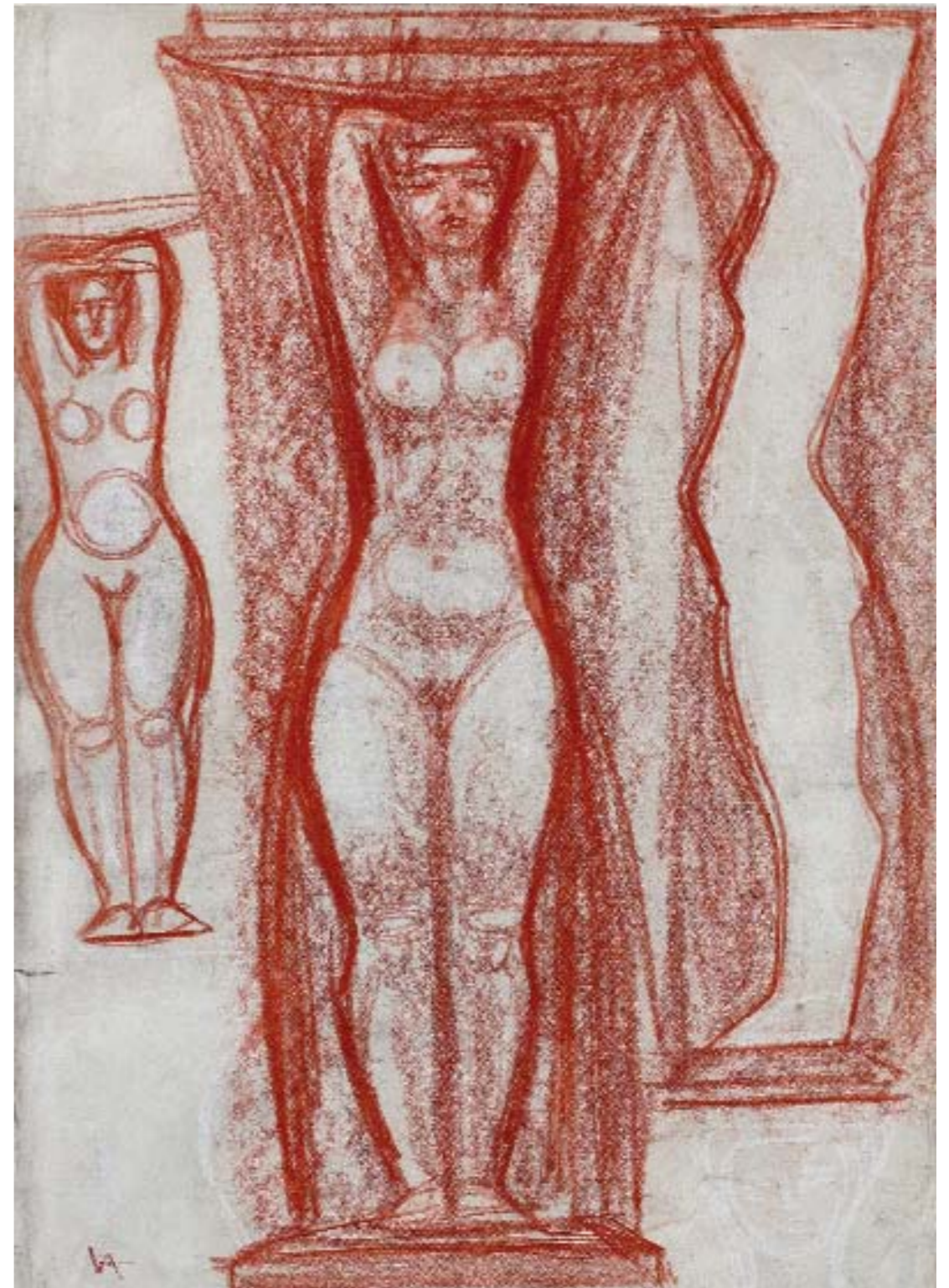

Fejtanulmány | Studiu de cap
Fejtanulmány | Studiu de cap
Könyöklő akt szemből | Nud rezemându-și capul pe mână
Kezére támaszkodó akt | Nud rezemându-și capul pe mână

Néger lány | Negresă

Vörshajú lány | Fată cu păr roșcat

Kariatidák | Cariatide

*Geometrizat őr akt | Nud řezând geometrizat
Akt korsóban | Nud în ulcior*

Lányarc | Chip de fată

Haját rendező akt profilból | Nud aranjându-și părul
Torzó szemből | Tors din față
Torzó profilból | Tors din profil
Haját rendező akt | Nud aranjându-și părul

Hullámoshajú ülő nő | Femeie cu părul ondulat șezând

Dacos lány | Fată trufașă

Geometrízált fekvő akt | Nud culcat geometrizat

Meglátott emberek. Vetro Artur grafikája
Oameni văzuți. Grafica lui Artur Vetro